

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «КЛИМЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 15935/06)

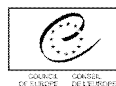
РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

17 лютого 2011 року

ОСТАТОЧНЕ

Рішення може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Клименко проти України»,

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Марк Віллігер (Mark Villiger), *Голова,*

Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),

Ізабелла Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre), *судді,*

та Стівен Філіпс (Stephen Phillips), *заступник Секретаря секції,*

після обговорення за зачиненими дверима 25 січня 2011 року,

вносить таке рішення, що було прийнято в той же день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 15935/06), поданою проти України до Суду 6 квітня 2006 року громадянкою України пані Зоєю Антонівною Клименко (далі — заявниця) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — п. Ю. Зайцев.

3. 8 лютого 2010 року Суд вирішив направити цю заяву Уряду. Відповідно до Протоколу № 14 заява була передана комітету у складі трьох суддів.

ФАКТИ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилася в 1951 році та проживає в м. Севастополі.

А. Провадження про поновлення на посаді

5. 25 березня 1998 року заявниця була звільнена з посади керуючого відділенням державного банку О. (далі — банк).

6. 21 квітня 1998 року вона звернулася з позовом до банку про поновлення на посаді та відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

7. 14 грудня 1998 року Гагарінський районний суд м. Севастополя (далі — районний суд) наклав на банк штраф у зв'язку з тим, що його представник не з'явився в три судові засідання поспіль.

8. 13 січня 1999 року районний суд частково задовольнив позов заявниці.

9. 13 квітня 1999 року Севастопольський міський суд (з червня 2001 року — Апеляційний суд м. Севастополя) скасував це рішення та повернув справу до районного суду, який 17 лютого 2000 року відмовив заявниці в задоволенні позову. 21 березня 2000 року Севастопольський міський суд залишив це рішення без змін.

10. 20 листопада 2002 року Верховний Суд України, який розглянув касаційну скаргу заявниці, подану відповідно до вимог Цивільного процесуального кодексу (зі змінами, внесеними Законом від 21 червня 2001 року), скасував рішення судів нижчих інстанцій та повернув справу до районного суду, який рішенням від 24 травня 2004 року частково задовольнив позов заявниці, присудивши їй 114 837 грн (17 226 євро)¹ та 50 000 грн (7500 євро) відшкодування матеріальної та моральної шкоди відповідно.

11. 6 серпня 2004 року Апеляційний суд м. Севастополя (далі — апеляційний суд) змінив це рішення, зменшивши суму відшкодування до 5000 грн (750 євро). Це рішення було виконано в лютому 2005 року.

12. 9 листопада 2005 року Верховний Суд України скасував рішення судів нижчих інстанцій в частині спору відшкодування моральної шкоди, а в решті судові рішення залишив без змін.

13. 26 червня 2006 року районний суд на підставі рішення Верховного Суду України зобов'язав заявницю повернути відповідачу 5000 грн. 31 серпня 2006 року апеляційний суд скасував це рішення. Сторони рішення апеляційного суду не оскаржили.

14. У ході провадження заявниця тричі змінювала свої позовні вимоги, подала одне клопотання та п'ять разів подавала скарги або доповнення до них, які відповідали процесуальним вимогам.

15. За інформацією Уряду з 37 судових засідань, призначених з 22 квітня 1998 року до 21 березня 2000 року та з 20 листопада 2002 року до 31 серпня 2006 року, 7 разів розгляд справи відкладався у зв'язку з неявкою відповідача, тричі — заявниці та один раз — обох сторін.

В. Кримінальне провадження

16. 12 січня 1999 року прокурор Нахімовського району м. Севастополя порушив кримінальну справу щодо заявниці за підозрою у зловживанні владою. До 28 грудня 2001 року розслідування тричі закінчувалось та поновлювалось.

17. 31 травня 2008 року розслідування було поновлено вчетверте. Ця постанова була скасована 15 липня 2008 року Нахімовським районним судом м. Севастополя. 31 липня 2008 року апеляційний суд залишив без змін рішення районного суду м. Севастополя. Розслідування тривало близько двох років та двох місяців.

ЩОДО ПРАВА

I. СКАРГА НА ТРИВАЛІСТЬ ПРОВАДЖЕННЯ

18. Заявниця скаржилася за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції на те, що тривалість провадження про поновлення її на посаді була несумісною з вимогою «розумного строку». Суд зазначає, що ця скарга має бути розглянута виключно за пунктом 1 статті 6 Конвенції, який у відповідній частині передбачає наступне:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

19. Уряд висловив заперечення проти цього.

А. Щодо прийнятності

20. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також вважає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Відповідно скарга визнається прийнятною.

В. Щодо суті

21. Уряд не погодився зі скаргою заявниці, стверджуючи, що не було значних періодів бездіяльності держави. Уряд стверджував, що справа була складною та що судові

органи діяли з належною сумлінністю. Крім того, на думку Уряду, сторони провадження були відповідальними за декілька затримок.

22. Суд нагадує, що розумність тривалості провадження повинна оцінюватись у світлі відповідних обставин справи та таких критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів влади, а також важливість предмета спору для заявника (див., серед багатьох інших джерел, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) [ВП], № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

23. Суд врахує лише ті періоди, коли розгляд справи фактично тривав у судах, таким чином, не враховуючи періоди між прийняттям остаточних та таких, що набрали законної сили, рішень та їх скасуванням в екстраординарному порядку (див. ухвалу у справі «Маркін проти Росії» (*Markin v. Russia*), № 59502/00, від 16 вересня 2004 року, та рішення у справі «Павлюлинець проти України» (*Pavlyulynets v. Ukraine*), № 70767/01, пп. 41–42, від 6 вересня 2005 року). Повертаючись до обставин цієї справи, Суд зазначає, що період, який має розглядатись, розпочався 21 квітня 1998 року. Суд зазначає, що рішення апеляційного суду від 21 березня 2000 року (див. пункт 9, зазначений вище) було остаточним в розумінні *res judicata*, і тільки завдяки впровадженню 21 червня 2001 року нового засобу (див. пункт 10, зазначений вище) заявниця мала можливість оскаржити це рішення. За цих обставин касаційна скарга заявниці, подана до Верховного Суду України, щодо провадження, яке закінчилось винесенням остаточного рішення, має розглядатись як споріднена вимозі щодо відновлення такого провадження за допомогою засобу перехідного характеру, передбаченого Законом України від 21 червня 2001 року (див. ухвалу у справі «Пристаєвська проти України» (*Prystavska v. Ukraine*), № 21287/02, ECHR 2002-X). Таким чином, період з 21 березня 2000 року до 20 листопада 2002 року не має розглядатися.

24. Після повернення справи Верховним Судом України до районного суду розгляд справи тривав до 31 серпня 2006 року у судах трьох інстанцій. Таким чином, період, який має розглядатись, тривав більше п'яти років та восьми місяців у судах трьох інстанцій.

25. Суд зазначає, що питання, яке розглядалось, вимагало сумлінності від державних органів, оскільки провадження стосувалось трудового спору (див. рішення у справі «Руотоло проти Італії» (*Ruotolo v. Italy*), від 27 лютого 1992 року, п. 17, Серія А № 230-D).

26. Хоча національні суди повинні були дослідити певну кількість документальних доказів, питання, що розглядалися, не були за суттю такими, які б вимагали тривалого розгляду справи заявниці. Відповідно Суд встановлює, що предмет спору не може вважатися складним.

27. Суд зазначає, що складність справи та поведінка заявниці не можуть пояснити загальну тривалість провадження. Суд доходить висновку, що за певну кількість затримок відповідальною є держава. Зокрема під час розгляду справи у суді першої інстанції, який тривав більше трьох років, була допущена процесуальна бездіяльність. До того ж розгляд касаційної скарги заявниці тривав чотирнадцять місяців (див. пункт 13, зазначений вище).

28. Суд часто встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, подібних до цієї (див. рішення у справі «Фрідлендер» (*Frydlender*), зазначене вище).

29. Дослідивши всі матеріали справи, які є в його розпорядженні, Суд зазначає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, здатного переконати Суд дійти іншого висновку в цій справі. З огляду на практику з цього питання Суд дійшов висновку, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

30. Відповідно у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СКАРГИ

31. Заявниця також скаржилася за статтею 3 Конвенції щодо надмірної тривалості провадження про поновлення її на посаді. Вона також стверджувала про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції щодо оцінки судом доказів та тлумачення

національного законодавства, а також скаржилася на результат цього провадження. Крім того, вона скаржилася за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції, що кримінальне провадження щодо неї було тривалим та свавільним.

32. Дослідивши доводи заявниці та всі матеріали справи, які є в його розпорядженні, та в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, Суд не виявив жодних ознак будь-яких інших порушень прав і свобод, викладених у Конвенції.

33. Таким чином, відповідно до пунктів 3, 4 статті 35 Конвенції ця частина скарги повинна бути оголошена неприйнятною як явно необґрунтована.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

33. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

34. Заявниця вимагала 10 252 євро відшкодування матеріальної шкоди та 15 762 євро моральної шкоди.

35. Уряд заперечив проти цих вимог.

36. Суд не вбачає будь-якого причинного зв'язку між встановленим порушенням та матеріальною шкодою, яка вимагається. З іншого боку, Суд вважає, що заявниця мала зазнати моральної шкоди внаслідок надмірної тривалості провадження у її справі. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд зазначає, що встановлення наявності порушення є достатньою справедливою сатисфакцією будь-якої моральної шкоди, якої могла зазнати заявниця.

B. Судові витрати

37. Заявниця також вимагала 1796 євро компенсації судових витрат, понесених під час провадження у національних судах, та 27 євро компенсації судових витрат, понесених під час провадження у Суді.

38. Уряд заперечив проти вимоги щодо компенсації судових витрат, понесених під час провадження у національних судах. Щодо решти вимог Уряд залишив вирішення цього питання на розсуд Суду.

39. Розглянувши документи, які були в його розпорядженні, та відповідно до власної практики Суд відхиляє вимоги щодо компенсації судових витрат, понесених під час провадження у національних судах та вважає за доцільне присудити 27 євро компенсації судових витрат, понесених під час провадження у Суді.

C. Пеня

40. Суд вважає за доцільне призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу щодо надмірної тривалості провадження про поновлення заявниці на посаді прийнятною, а решту скарг у заяві — неприйнятними.
2. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції щодо тривалості провадження.
3. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати скаргу за статтею 13 Конвенції.
4. *Постановляє*, що:
 - (a) встановлення наявності порушення є достатньою справедливою сатисфакцією будь-якої моральної шкоди, завданої заявниці;
 - (b) протягом трьох місяців держава-відповідач має сплатити заявниці 27 (двадцять сім) євро компенсації судових витрат, враховуючи будь-який податок, який може бути стягнуто з цієї суми, що має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (c) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткових пункти.
5. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено письмово 17 лютого 2011 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен Філліпс
Заступник Секретаря

Марк Віллігер
Голова